

Plevne kahramanı ve Macarlar

Prof. M. Tayyib GÖKBİLGİN

Tokat'ın yetiştirdiği Gazi Osman Paşa son asır tarihimizin en mühim ve müstesna simalarından biridir. 93 Osmanlı - Rus harbinin en karakteristik hadiselerinden biri bulunduğu muhakkak olan Plevne müdafaası Türk şecaat, sebat ve kahramanlığının parlak bir ifadesi idi. Dört aydan fazla süren ve müşkül şartlar içinde cereyan eden bu müdafaanın en büyük şerefine, onun kumandanına, Gazi Osman Paşa'ya ait bulunduğu muhakkaktır. Rus Çarına: << Güzel müdafaanızdan dolayı sizi tebrik ederim. Bu, askeri tarihin en güzel hadiselerinden biri olmuştur.>> dedirten Plevne Kahramanı, Türk tarihinin büyük ve ölmez şahsiyetleri arasında haklı olarak mevkiini almıştır. Plevne müdafaasının en son hikayesini bir İngiliz subayının hatıraları halinde okumuştum. Bu hatıradaki hadisenin tarihi bana hem acı bir meraret, hem de tatlı bir gurur vermişti.

Meraret, çünkü, bilhassa 18. asırdan beri devam eden askeri ric'atlerimizin ve inhitatin yeni ve son acı safhası idi. Gurur, çünkü, teknik üstünlük karşısında manevi yüksek vasıflarımızı henüz muhafaza ediyor; düşman ordularını bir müdafa harbinde de ağır hezimetlere uğratabiliyorduk. Plevne müdafaası o sırada Avrupa matbuatında da geniş akisler bırakmış, hele İngiliz basını bu askeri hareketin tafsilatını ve resimlerini yayınlamıştı.

Plevne müdafaası, bilhassa o zaman sayıları az olan Avrupadaki dostlarımız arasında büyük bir heyecan ve sevinç uyandırmıştı. Bu yazıda bahsetmek istediğimiz bir vesika Gazi Osman Paşa'nın Macaristan'da ne büyük bir sevgi ve hürmet topladığını bize göstermektedir.

Bilindiği gibi, Macaristan 1867 senesine kadar Avrupanın hakimiyeti altında yaşamış, kendisine en küçük bir muhtariyet tanınmamıştı. Geçen asırlarda vukubulan istiklal hareketi teşebbüsleri ise, kan ve ateş ile bastırılmış, bu hususta Avusturya, Rusya ile zaman zaman iş birliği de yapmıştı. 1848 ihtilallerinde Macar milliyetperverleri Rusların tazyiki neticesinde Türkiye'de kendilerine bir ilticagah bulabildiler ve başta Kossuth olmak üzere, Macar siyasi ve askeri liderleri kardeş memleket saydıkları Türkiye'de tam bir hürriyet içinde bir müddet yaşadılar. İşte bu minnettarlığın da tesirile Macar umumi efkarı 1877 Osmanlı - Rus harbinde Türklerin zaferini can ve gönülden istiyorlar, Türk askeri muvaffakiyetlerle seviniyorlardı. Plevne müdafaasının ve Gazi Osman Paşa'nın Macaristanın her tarafında nasıl bir heyecan yarattığını şu vesika bize bariz surette anlatmaktadır:

1 Kasım 1877 de Budapeşte Başşehbenderliğimizden Hariciye Nezaretine şöyle bir tahrirat gelmiştir:

<< Macaristanda Oroszhaza kasabası ahalisinin Devletlü Gazi Osman Paşa Hazretlerine olan muhabbet ve meftuniyetlerine delil olmak üzere Mösyö Alaksandre Harsanyi vasitasile çakerlerine tevdi olunan zer ve simden mamül bir defne tacı ufak bir sandığa mevzuen bugünkü postaya teslimen makam'ı Ali-i Nezaretpenahilerine takdim olunmuş olmağla mezkur tacın birlikteki mektub ile beraber müşarünileyh Hazretlerine isafi hususunun iktiza edenlere emr ve tenbihi babında ve her halde emr-ü ferman hazret-i men lehü'l emrindir.>>

Bu tahrirat Sadaretin 20 zilhicce 1294 tarihli şu tezkeresile Padişahın manzuru olmak üzere Mabeyn'e gönderildi:

<<Macarların bu taraf hakkında gösterdikleri asar-ı meveddet cümlesinden olmak üzere Macaristanda kain Oroszhaza kasabası ahalisi Pilevne´de saha-ara-yi vuku olan muharebat-ı muzafferanınin nişane-i takdiri olarak Devletlu Gazi Osman Paşa Hazretlerine defne dalı resminde zer ve simden bir tac imal ettirilip bir kıt´a mektub -u mahsuslarile li-ecli´l- isra Peşte Şehbenderliğine göndermiş oldukları Şehbenderliğin leffen arz ve takdim kılınan tahriratından müsteban olmuş ve mezkur tac ve mektub dahi Bab-ı Ali´ye irsal kılınmış olup ahali-i merkumenin hediye-i maruzaları müşarünileyhin sebat ve besaletini müzekkir olmak sadedinde Devlet-i Aliyye´ye temayülat-ı halisanelerini ilan maksadile tanzim edilmiş bir şey olmasına nazaran bunun müşarünileyh tarafından kabulü makrun-i müsaade-i seniyye-i Hazret-i Cihanbani buyrulur ise bi-nusreti´llah-i Teala tarik-i muhabere açıldıkta beraber olan mektup ile kendisine gönderileceği beyanile tezkere-i senaveri terkım olundu..>>

Görülüyor ki, Macaristanda bir kasaba halkı Pilevne muharebelerinde gösterilen sebat ve muvaffakiyetten dolayı sevinerek altın ve gümüşten bir defne dalı şeklinde bir tacı Gazi Osman Paşaya göndermek istemişler ve Sadaretde muhabere yolu açıldığı zaman kendisine irsalini Padişahın müsaadesine arzylemiştir. Bu sırada, yani Kasım iptidalarında Pilevne müdafaasının en şiddetli bir devresi yaşanmakta idi. Fakat, sukut edeceği pek tahmin edilmiyordu. Sadrazam tezkeresinde bu ümidi izhar ettiği gibi, müsaade-i seniyyeye iktiran ettikten sonra Mabeyn Başkatibinin yazısından da anlaşılmaktadır. Bu husustaki derkenarda şu ifade mevcuttur:<<..Zikr olunan tacın müşarünileyh tarafından kabulü makrun-u müsaade-i seniyye-i Cenab-ı Padişahi buyrulduğundan tarik-i muvasalanın küşadında ber vech-i istizan mektub mebhüsü´n anhü ile beraber gönderilmesi şerefsadir olan emr-ü ferman´ı hümayun-ı şehinşahi mantuk-u celilinden olmağla...>>

İşte Pilevne kahramanı Gazi Osman Paşa parlak müdafaasile, Avrupada büyük bir hayranlık ve takdir uyandırırken, Macaristanda da mütevazi bir kasaba halkı kendisine altın ve gümüşten mamul manidar bir hediye olarak bir defne tacı gönderiyordu.